

az eleven magyar irodalomnak. A hang, amit megüt, az őszinte érdeklődése, sőt az elismerése, amely egyaránt szól a magyar íróknak és fordítóknak.

Hamvas Béla.

Dr. Miskolcзы Ágost : Szemben a forradalom arcvonalával. (Az Athenaeum kiadása.) Sohasem vártunk és követeltünk annyit az államtól, mint napjainkban : összes erkölcsi és anyagi javaink gondozását. Ezek között első-sorban a törvényekkel szabályozott társadalmi rendnek, mint a békés munka feltételének biztosítását azokkal a titkos, földalatti, vagy nyílt, politikai, művelődési, gazdasági céggért hordó mozgalmakkal szemben, amelyek az állam rendjének felforgatásával remélik elérni céljaikat. Egyre világosabbá válik, hogy ebben a nagy tervszerűséggel és széles fronton folytatott támadó hadjáratban az államnak új és hathatós önvédelmi fegyverekre van szüksége. Ingadozás nélküli erélyre a közigazgatásban, szigorúságra az igazságszolgáltatásban s nem utolsó sorban a jóhiszemű emberek felvilágosítására és meggyőzésére. Olyan közvéleményre, amely tisztában van az állam magas etikai koncepciójával, a *modern államvédelem* szükségleteivel s tisztán látja a veszedelmet is, amelyet a rombolás erőinek állandó szervezkedése mindannyiunkra hozhat. Nagy munka vár ezen a téren a szó, a toll, a szellem harcosaira : felbontani azt a másfél százados ideológiát, amely glorifikálja a forradalmat és szétzüllesztzi az állam hatalmi szervezetét. Kétségtelen, hogy Európa vezető elméi kiábrándulva fordultak el a liberálizmus, a demokrácia, a szocializmus és a kommunizmus tanaitól, amelyek még nemrégben tartották, csupán az kétséges, hogy felvilágosító munkájuk mennyi idő múlva hat el a társadalom alsó rétegeibe s mennyi idő múlva lesz képes ezeket a rétege-

ket pacifikálni, lelkiileg is meggyőzni és megnyugtatni.

Miskolcзы Ágost dr. főügyész helyettes egy évtizede vívja a harcot közvándói székéből és íróasztal mellől : szemben a forradalom arcvonalával. Előtte tárult fel először a forradalom aknahálózata a bolsevista perek aktáiból, ő ismerhette meg legalaposabban a szovjetpropaganda módszereit a hétről-hétre gyűjtött forradalmi célú sajtótermékekből. Közvetlen tapasztalatain kívül a forradalmi mozgalmak mélyebb összefüggéseit is feltárja, elméleti hátterüket is megvilágítja. Jól ismeri a kérdés nemzetközi irodalmát és nem kerülik el figyelmét a kommunista forradalom történeti analógiái sem : a francia forradalmat a modern historikus szemléletével látja. Könyvében azokat a cikkeket gyűjtötte most össze, amelyek az utóbbi években a Rendőr, a Magyar Szemle, a Társadalomtudomány és főképp a Budapesti Hírlap hasábjain jelentek meg s oly alacsony színvonalú publicisztikai irodalmunknak kiválóan értékes termékeiként ismereteseek.

Noha ezzel már állást foglaltunk abban a kérdésben is, szükség volt-e ezeknek a cikkeknek könyvalakban való összegyűjtésére, mégis legyen szabad megjegyeznünk, hogy a szerzőtől még szívesebben látnánk a forradalmi aknamunkánk rendszeres, *tudományos könyvben* való feldolgozását. Ebben a formában elkerülhetetlen volt bizonyos tényeknek, megállapításoknak gyakori ismétlése s a gondolatoknak bizonyos szaggatottsága, noha a cikkeket erős tárgyi egység és azonos meggyőződés fűzi össze s az összegyűjtés sorrendjén is bizonyos fokozatosság figyelhető meg.

A könyv hatvannégy cikkének értékes tanulságai közül kiemeljük az orosz bolsevizmus éles kritikai rajzát, a forradalmi mozgalmak pontos történeti és lélektani magyarázatát s végül az esküdtbíráskodás meggyőző

birálatát. Éppen ezekben a kérdésekben tájékozatlan és ingadozó annyi oldalról befolyásolt művelt közvéleményünk.

A *III.* (moszkvai) *internacionáléban* erős szervezetet nyert bolsevizmus az alacsonyrendű emberek rettentő szövetsége a tömegek felbujtására. Vezetői hivatásos forradalmárok, a forradalom technikusai. Módszerük: a tömegek lelkének megfertőzése, s ha ez sikerült, a kormányzati hatalom erőszakos megszerzése. Az ipari munkásság, a falusi parasztság és az ifjúság köréből toborozzák hiveiket. Sejtrendszer, szovjetpénz, kiképzett agitátorok, titkos sajtó az eszközeik, erkölcsstelen színház, mozi, irodalom és a sajtónépszerűség Henri Barbusse-jei, Albert Einstein-jei, Romain Roland-jei és Gorkij Maxim-jei a szövetségeseik. Hatalmas tartalékaikat a szociáldemokrácia szolgáltatja. Harci céljaik közé sorozzák a család, a házasság, a magántulajdon, a vallásos, a nemzeti és a keresztény erkölcsi érzés gyökeres kiirtását.

A bolsevista forradalom tanulságai új oldalról világítják meg a *francia forradalom* eseményeit is. A liberális történetírás tévedett, amikor a forradalom sikerét a felvilágosodás eszméinek átütő erejével, a megelőző uralom, az ancien regime hibáival és bűneivel magyarázta és a tömegek, a nép hatalmas erejű, egységes megmozdulásának vélte. A forradalom mindig elszánt, öntudatos és vakmerő kisebbség munkája. Ütközet a fennálló államhatalommal, amelyet megnyer, vagy elveszít. Ezt a haditerv, a stratégia, a végrehajtás, a taktika, a vezérlés, a hadianyag, az alkalmas időpont felismerése, a kormányonüölök gyengesége, s csak igen kis részben az előző uralom bűnei és hibái döntenek el. Háromszázezer jakobinus 35 millió franciát tarthatott, félmillió kommunista 140 millió oroszot tart a terror igájában.

Az *esküdtbírósgot* nálunk a szabadságjogok biztosítékaként szeretik feltüntetni. Folytonosan visszaállítást követelik. Éppen akkor, amikor a gondolkozó emberek elfordulnak ettől az esztelen intézménytől, amely Párisban és Bécsben a botrányos ítéletek sorozatát termeli, s csak ott funkcionál kielégítően, ahol vele szemben a bírónak szinte korlátlan a hatalma: Angliában. Az esküdtszékek meglepő ítéletein nem is csodálkozhatunk, ha tudjuk, hogy míg a szakbíró ítéletért felelős, mert indokairól számot tartozik adni, tárgyilagos, mert a felmerült bizonyítékokat gondosan mérlegelni tartozik, szakember, mert jogtudós, addig az esküdtszék felelőtlen, mert állásfoglalása tényezőiről senkinek sem számol be, elfogult, mert döntését előítélet és érdek, impressziók és érzelmek s a védőügyvéd demagógiája befolyásolja és végül kontár, mert a törvényhez, joghoz mit sem ért. Visszaállítását is bizonyára azért követelik bizonyos oldalról, mert remélik, hogy a sértett szenvedélynek pallosjogot, a politikai izgatásnak pedig teljes szabadságot biztosítana.

Vajha Miskolczi Ágost komoly felvilágosító szava minél szélesebb körben hatna s mielőbb kialakítaná azt a közvéleményt, amely az állam védelmét mindenek fölé helyezi.

Mérey Ferenc.

Székely erdők alján. Irta: **Barabás Gyula.** Mialatt a szerző élesen megfigyelt tájak képét vetíti elénk: egy végtelenül egyszerű falusi történetet mond el, melyet nem a meseszövést találékonysága és a helyzetek feszültsége, hanem a háttér, a hangulat és a szereplő alakok jellemzése tesz érdekessé. Az egész olyan, mint Whistlernek, a híres angol festőnek egy-egy képe, hol a táj körvonalai alig érvényesülnek, mert a szemlélő érdeklődését főleg a színek utolérhetetlen szépsége és harmóniája köti le.